

Využití indikátorů při plánování místního rozvoje a jeho měření

Viktor Třebický, KÚ Olomouckého kraje 1. 10. 2015

Osnova

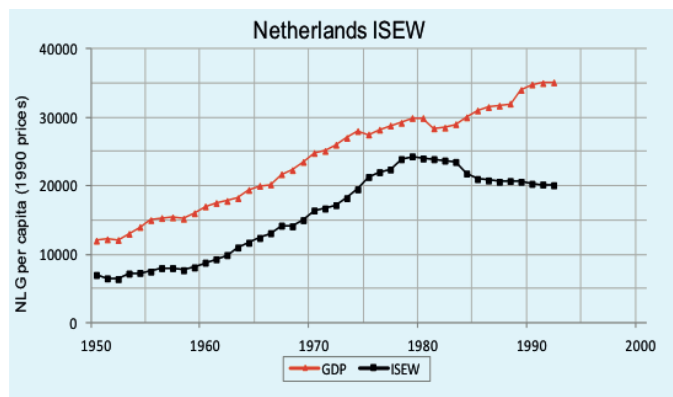
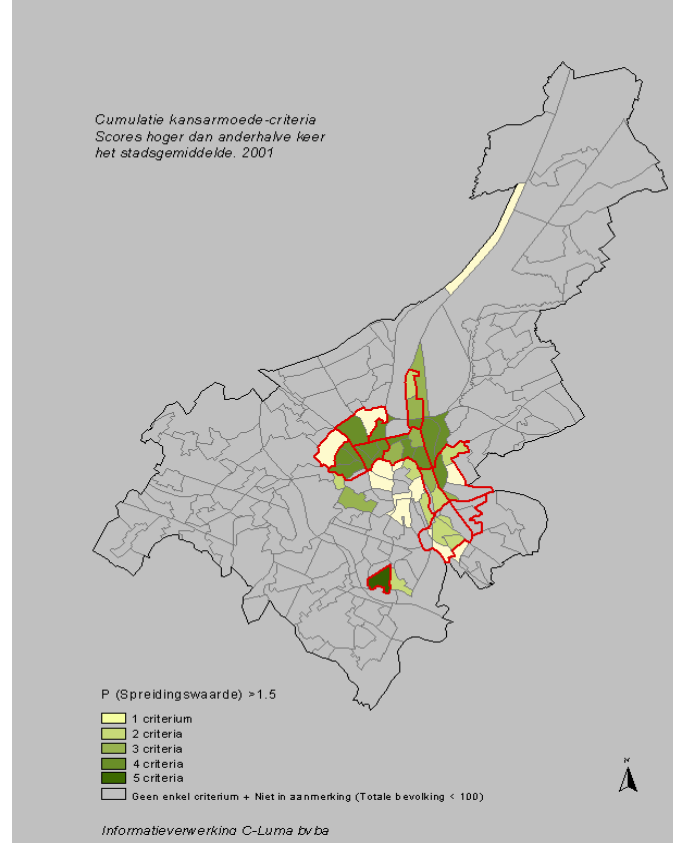
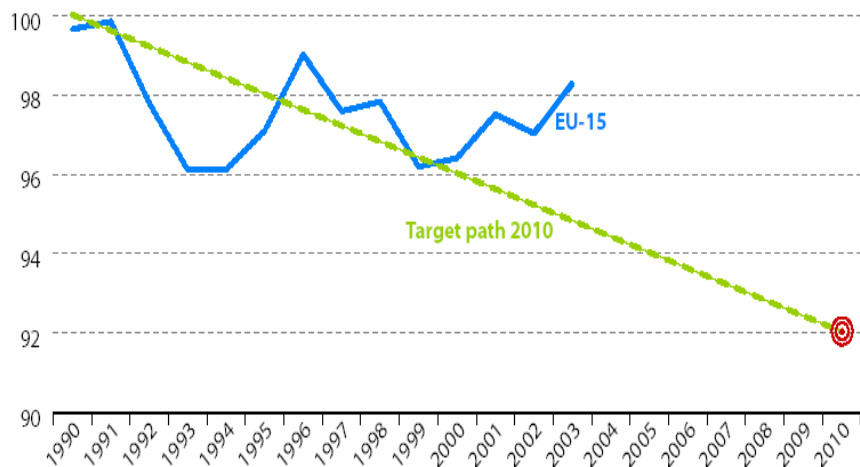
1. Proč indikátory na místní úrovni
2. Společné evropské indikátory
3. Místní Agenda 21 a indikátory
4. Strategické plány a indikátory

Co je indikátor?

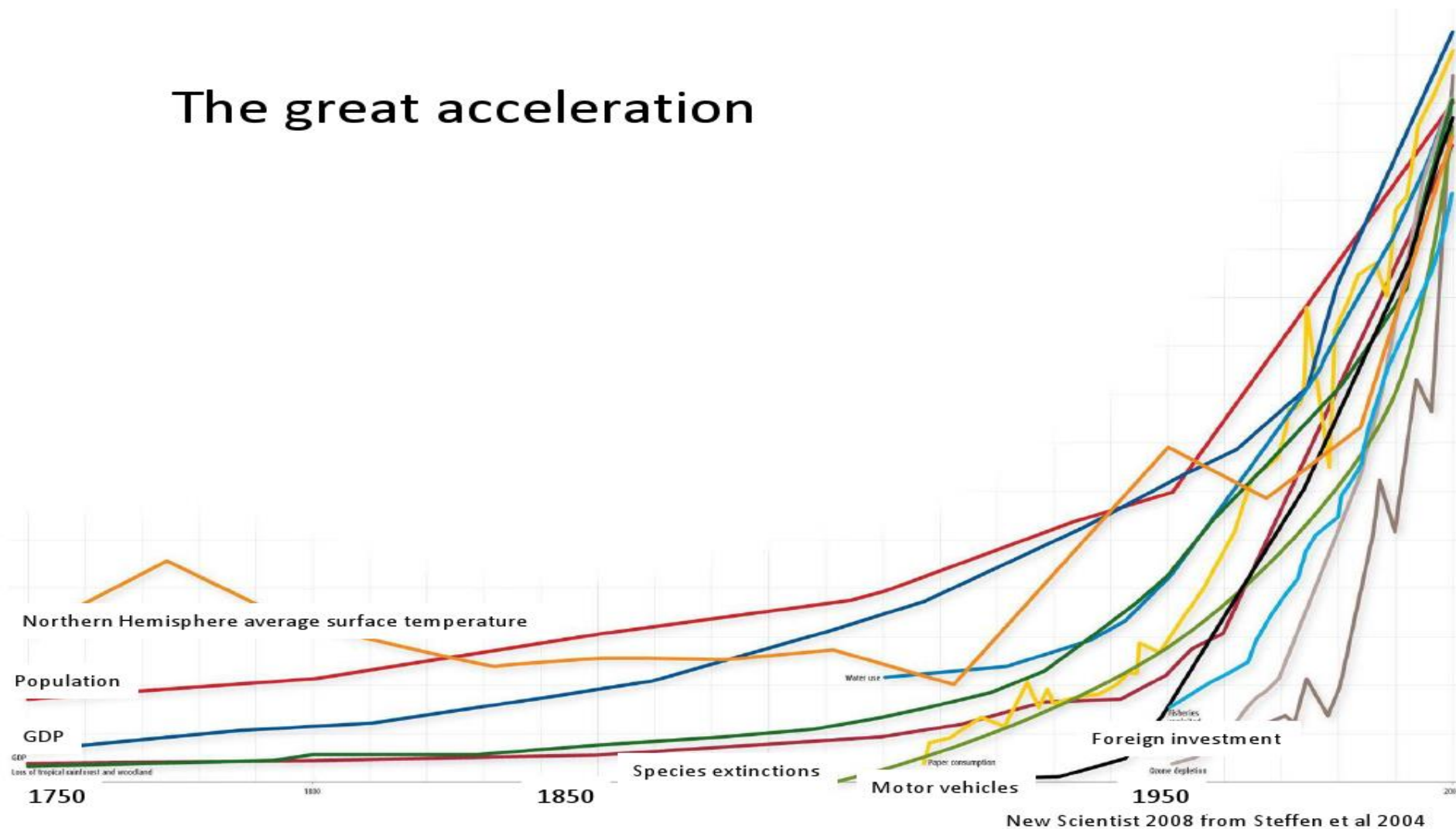
INDICO (lat.)
= odhalit, zveřejnit, ukázat

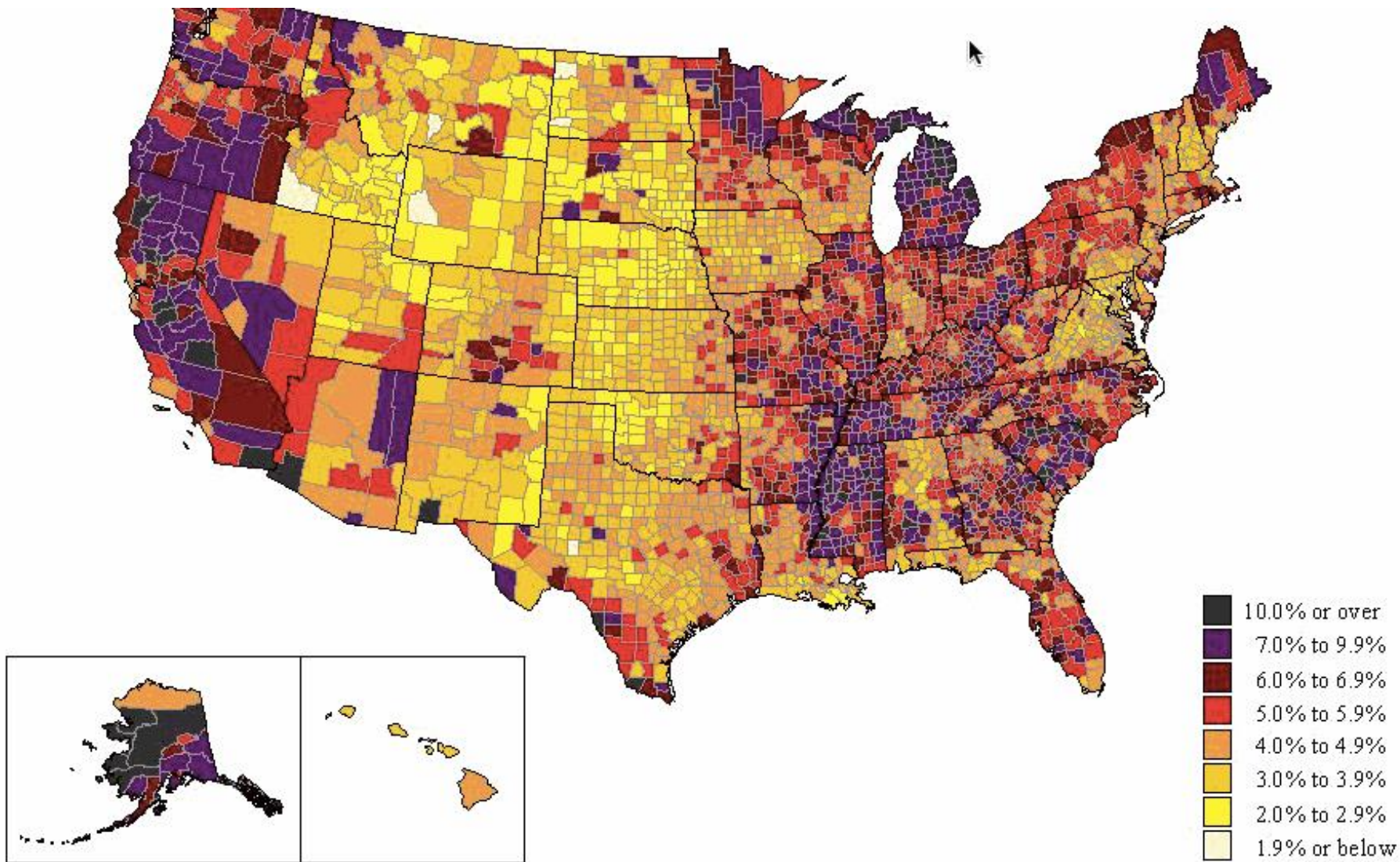
Měřitelný agregovaný ukazatel (index, proměnná), který má vztah ke kvalitě života na místní úrovni

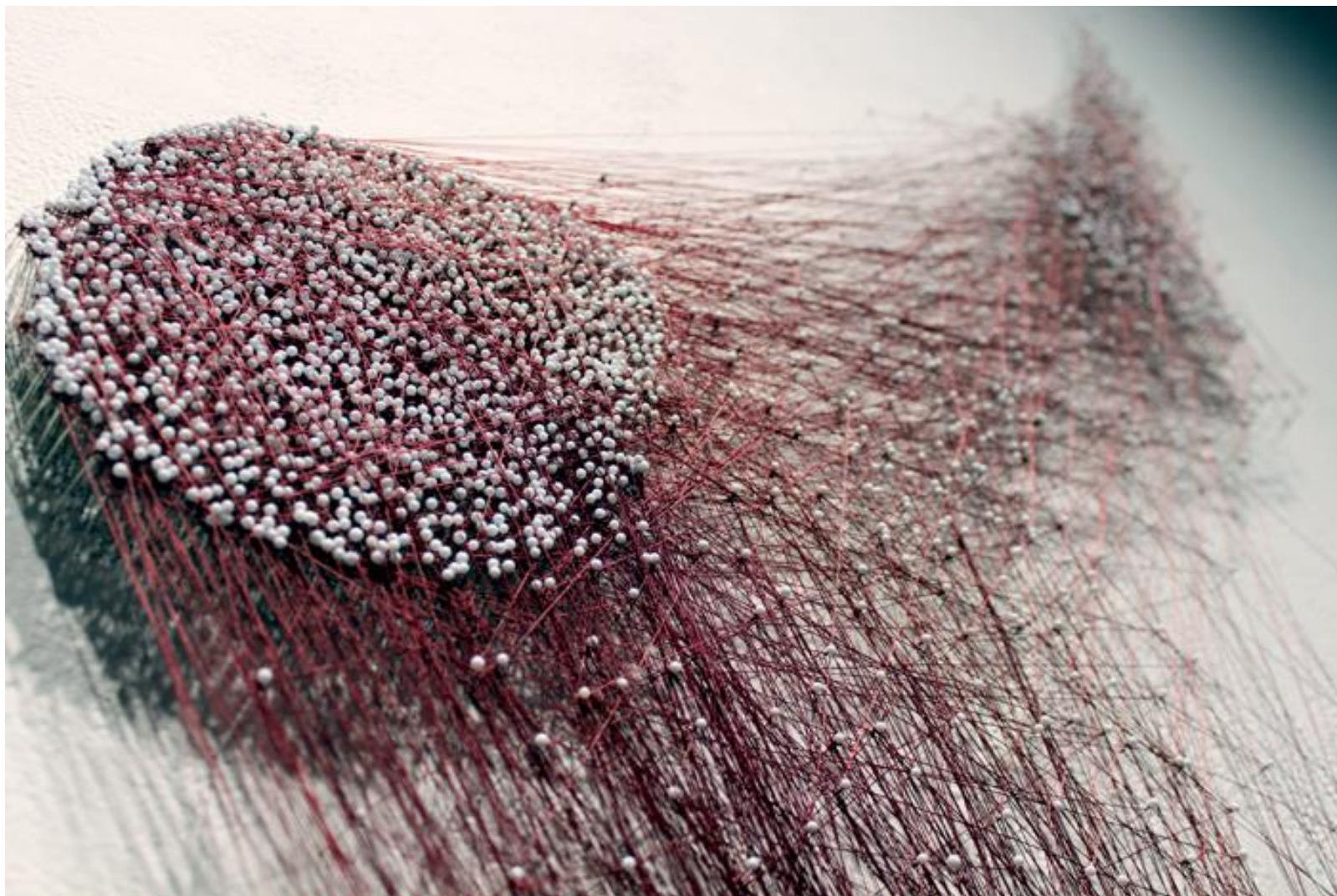
Co měřit a proč?

The great acceleration

Příliš mnoho informací a jejich vazeb

Co měřit, proč a jak?

<https://youtu.be/jbkSRLYSojo>

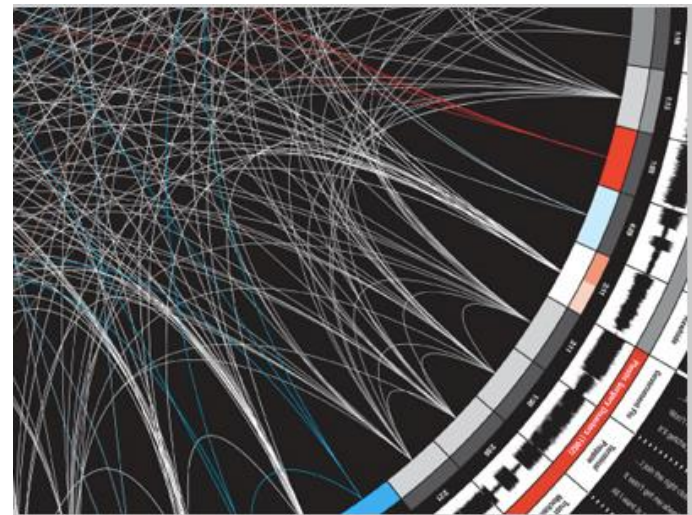
<http://seekshreyas.github.io/beerviz/>

<http://www.global-migration.info>

<http://flowingdata.com/2015/09/23/years-you-have-left-to-live-probably/>

<http://www.gapminder.org/world>

<http://www.greatschools.org>

Argumenty proti

1. Proč indikátory sledovat, stejně výsledek neovlivním
2. Od toho je tu ČSÚ a další instituce
3. Jsme (starostové, úředníci...) zahlceni výkazy a požadavky státu a nepotřebujeme další práci
4. Víím, co se v mém městě děje
5. Nevyplývá to ze zákona
6. Statistika nuda je

Argumenty pro

1. Bez měření není řízení
2. Srovnání měst /úrovní
3. Kvalita života, UR, MA 21
4. Plánování měst a cílení opatření
5. Sady indikátorů – rámce pro sledování rozvoje města
6. Lepší argumentace s veřejností

Srovnání – v čase či prostoru – Best Places

NOVÝ
NORMADERM

Hydratační péče pro pleť se sklonem k akné

► OBJEVTE CELOU ŘADU

VICHY
LABORATOIRES

[Home](#) / [United States](#) / [Oregon](#) / [Medford Metro Area](#) / [Counties](#) / [Cities](#) / [Zip Codes](#)

Medford Metro Area, Oregon [0 Reviews](#) | [Leave a Comment](#)

Explore This Place

[Overview](#)

[Comments](#)

[Rankings](#)

[Economy](#)

[Cost of Living](#)

[People](#)

[Health](#)

[Religion](#)

[Voting](#)

[Crime](#)

[Commute Time](#)

[Climate](#)

203,613 Up 12.3%
[Population](#)

42
[Median Age](#)

54.1%
[Married Population](#)

2.4
[Household Size](#)

8.9%
[Unemployment Rate](#)

\$194,000
[Median Home Price](#)

19.03 minutes
[Average Commute Time](#)

Real Estate
[For Sale](#) [For Rent](#)

Real Estate in Medford

[Newly Listed Homes](#)

HOMES UNDER [\\$250,000](#)

[Most Expensive Listings](#)

HOMES [\\$250,001 to \\$500,000](#)

[Million Dollar Homes](#)

HOMES [\\$500,001 to \\$750,000](#)

[Median Priced Homes](#)

HOMES [\\$750,001 to \\$1,000,000](#)

Jak kvalitní je základní škola v městě xy...?

Nemocnice, městská police, ovzduší, doprava, atd.....

Miami Arts Charter School

3900 Biscayne Boulevard, Miami, FL 33137

★★★★★ 31 reviews | Public charter 6-12

✓ Compare

🏠 Homes for sale

International Studies Charter Middle School

2480 Southwest 8th Street, Miami, FL 33135

★★★★★ 3 reviews | Public charter 6-8

✓ Compare

🏠 Homes for sale

Just Arts And Management Charter Middle School

2450 Northwest 97th Avenue, Miami, FL 33172

★★★★★ 1 review | Public charter 6-8

✓ Compare

🏠 Homes for sale

Frank Crawford Martin K-8 Center

14250 Boggs Drive, Miami, FL 33176

★★★★★ 56 reviews | Public district PK-8

✓ Compare

🏠 Homes for sale

Winston Park K-8 Center

13200 Southwest 79th Street, Miami, FL 33183

★★★★★ 92 reviews | Public district PK-8

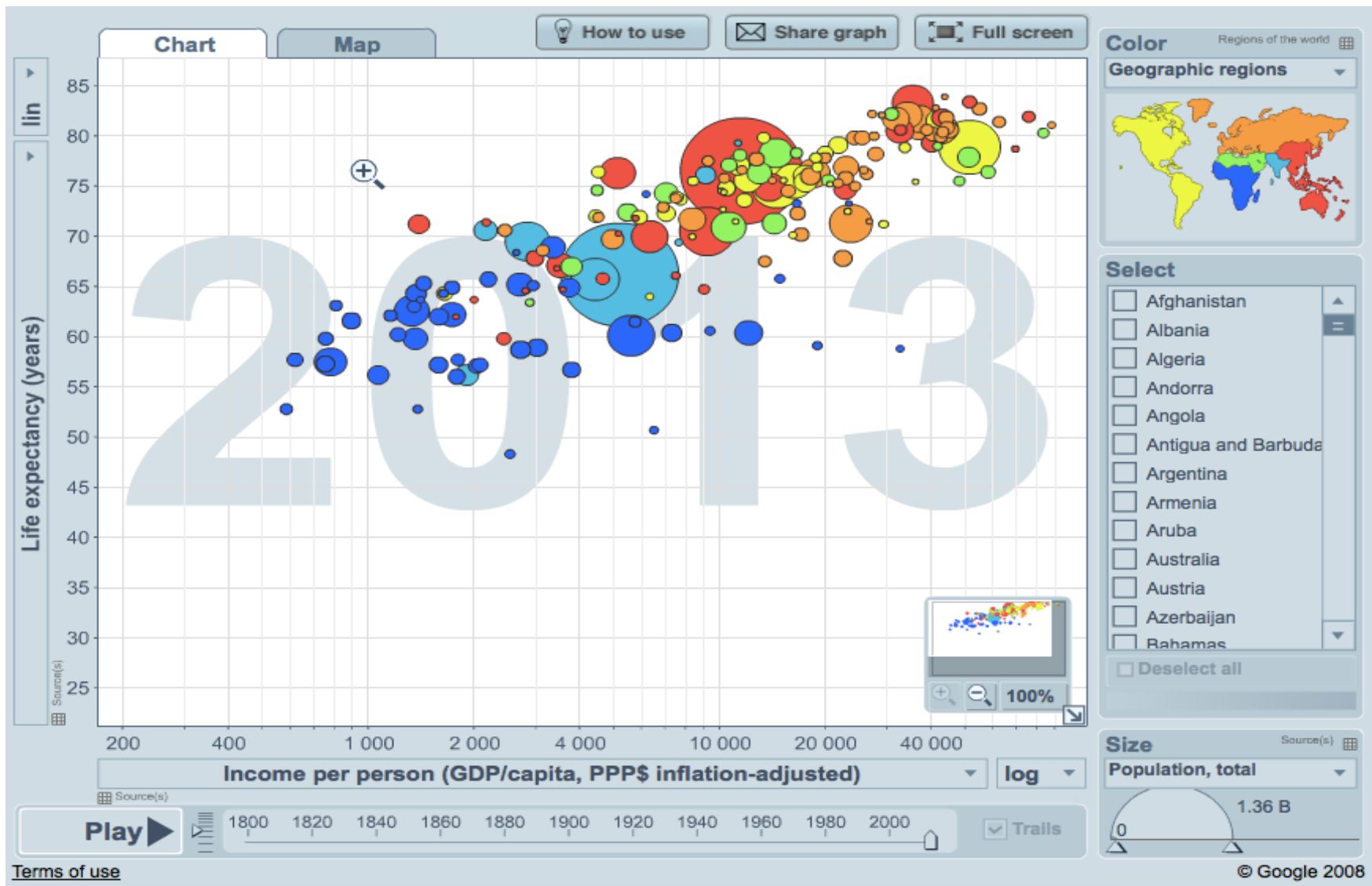
✓ Compare

🏠 Homes for sale

✓ Žebříčky
✓ Indexy
✓ Hodnocení

Vizualizace dat – lepší než stohy papíru

Využití indikátorů na místní úrovni

- **Zrcadlo** – zpětná vazba pro politiky/úředníky
- **Dopad** přijatých opatření
- **Plánování** (strategické, územní)
- **Informace** o silných a slabých stránkách
- **Srovnání** – se sousedem, se zahraničím, s cílem
- **Potvrzení** správnosti či nesprávnosti politiky

MOŽNÉ PŘÍSTUPY

- Soubory srovnatelných indikátorů
  - Klíčové (*headline*)
  - Tématické (pilíře, témata, sektory) – např. sada ECI
- Místně specifické indikátory
  - Nejsou srovnatelné mezi obcemi
  - Jsou charakteristické a důležité z hlediska místního společenství
- Programové indikátory (strategie rozvoje města, ...)

Indikátory kvality života ve městech – ECI (*Společné evropské indikátory*)

VÝSLEDKOVÝ PORTÁL

<http://indikatory.ci2.co.cz/cs/eci>

Příklady

ECI – sada z důrazem na ŽP, ale i další aspekty kvality života

Spokojenost občanů s místním společenstvím

Cesta dětí do školy

Uhlíková stopa města

Nezaměstnanost

Mobilita a místní přeprava cestujících

Zatížení obyvatel hlukem

Dostupnost veřejných prostranství a služeb

Udržitelné využití území

Kvalita místního ovzduší

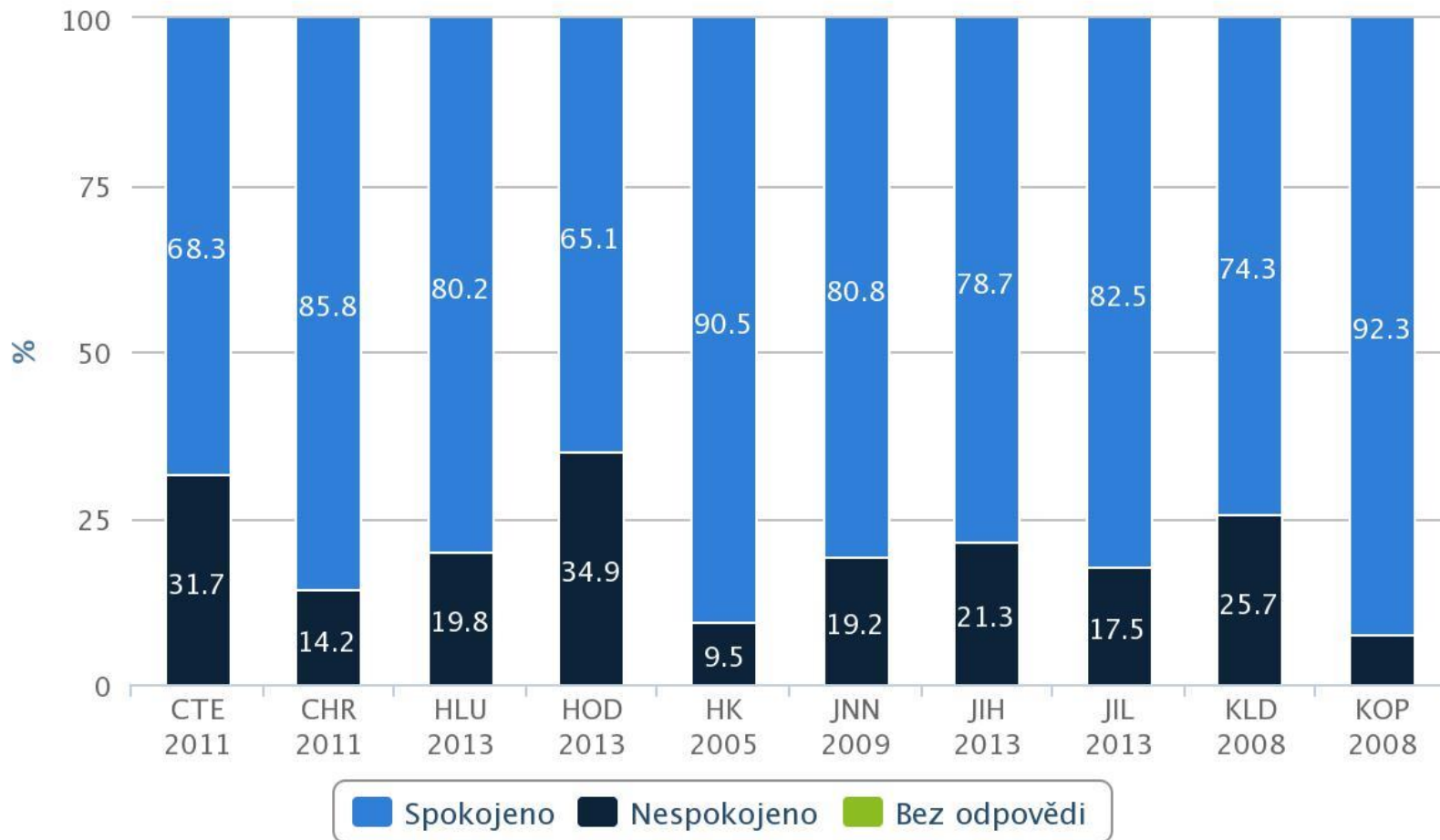
Ekologická stopa města

A.1 – Spokojenost občanů s místním společenstvím

Titulkový indikátor – obecná míra spokojenosti

ECI

Jak a proč?

Metoda:

- × Standardizovaný dotazník
- × Obyvatelé města – cca 400 - 800 obyvatel
- × Cena: cca 30 - 50 tisíc Kč (dle metody a zpracování)

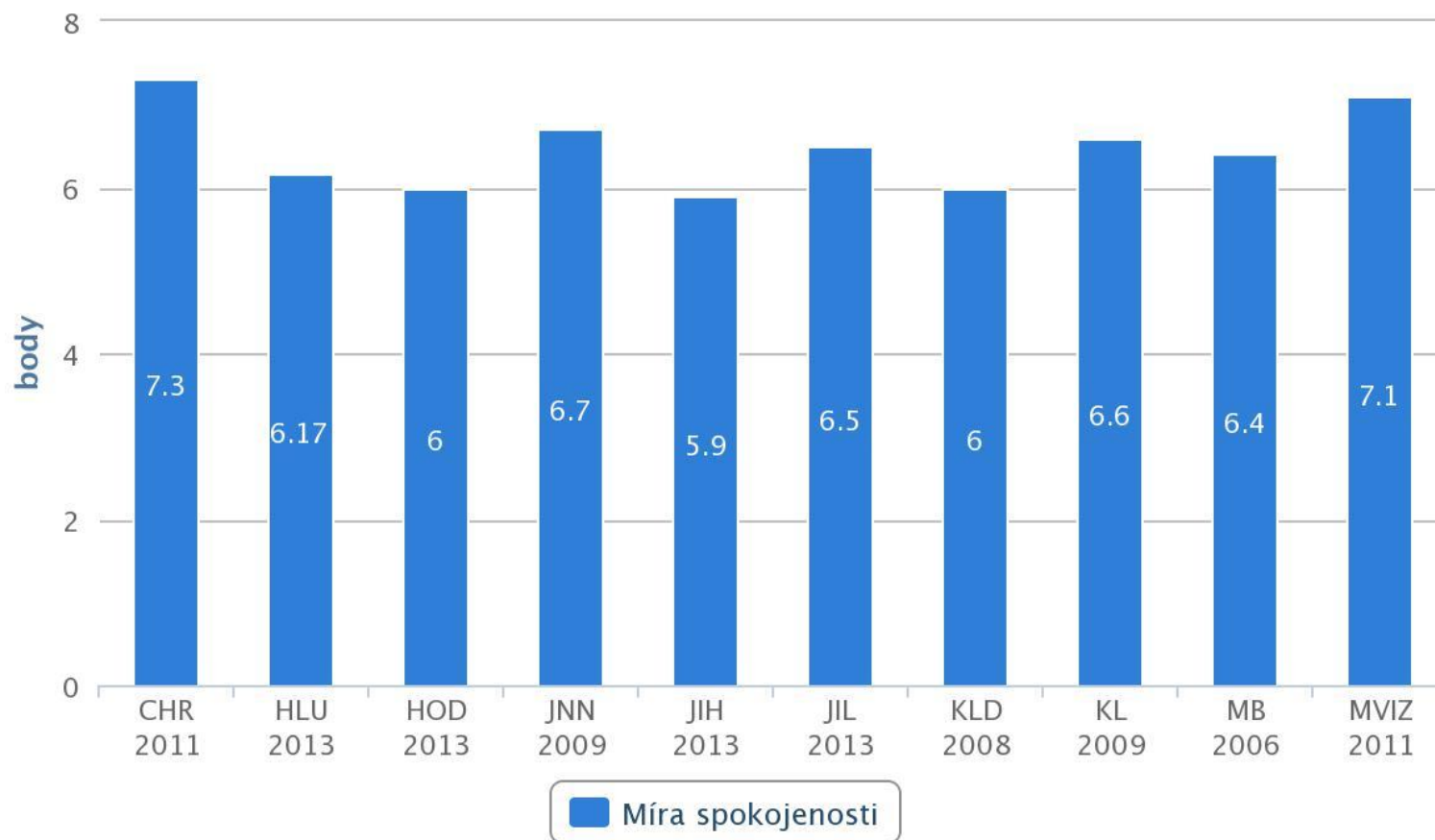
Využití:

- × Zpětná vazba pro samosprávu - názory občanů na stav města
- × Možnost vložit do dotazníku aktuální otázky
- × Zlepšení komunikace s občany

Jak lidé hodnotí úřad?

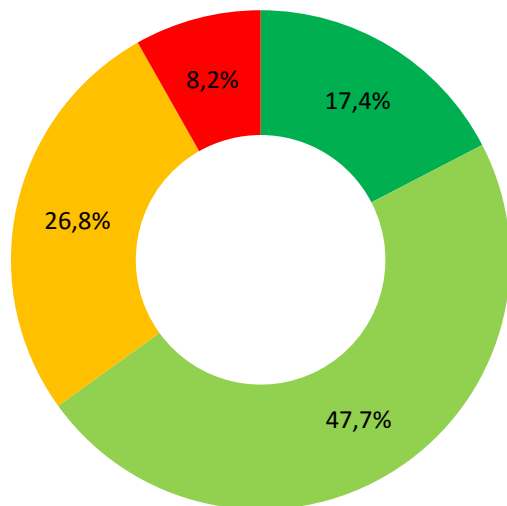
Hodnocení spokojenosti s městským úřadem

ECI

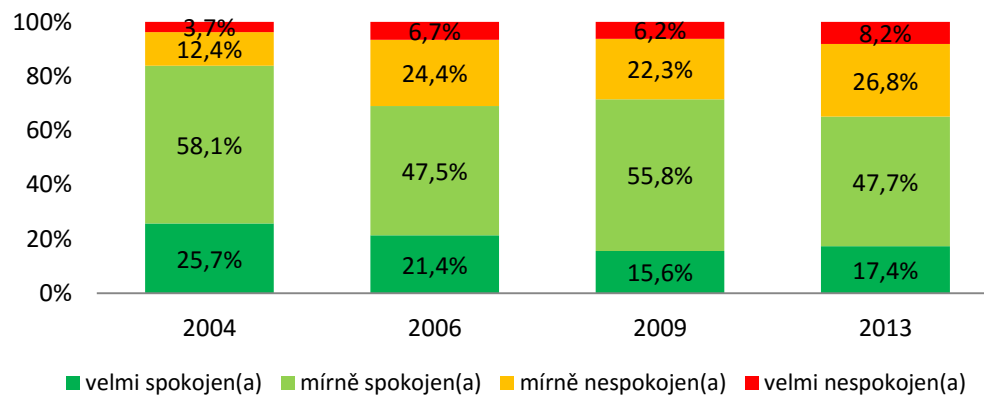
Spokojenost s místním společenstvím

Jak jste spokojen(a) s Hodonínem, jako s místem, kde žijete či pracujete?

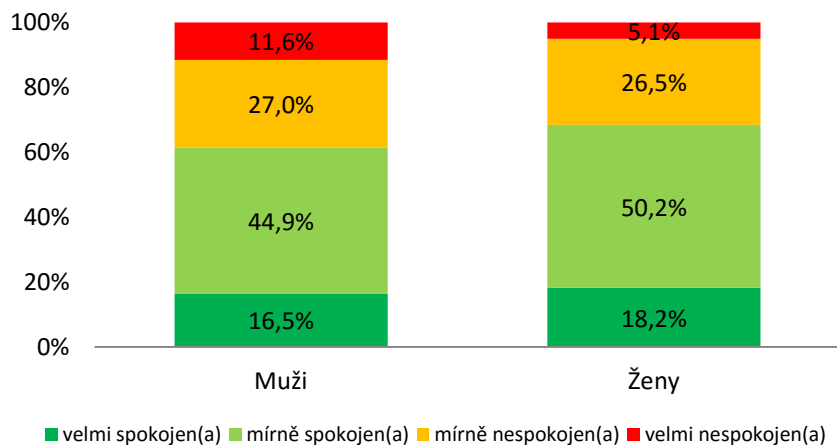
■ velmi spokojen(a)   ■ mírně spokojen(a)
■ mírně nespokojen(a)   ■ velmi nespokojen(a)

Jak jste spokojen(a) s Hodonínem, jako s místem, kde žijete či pracujete?

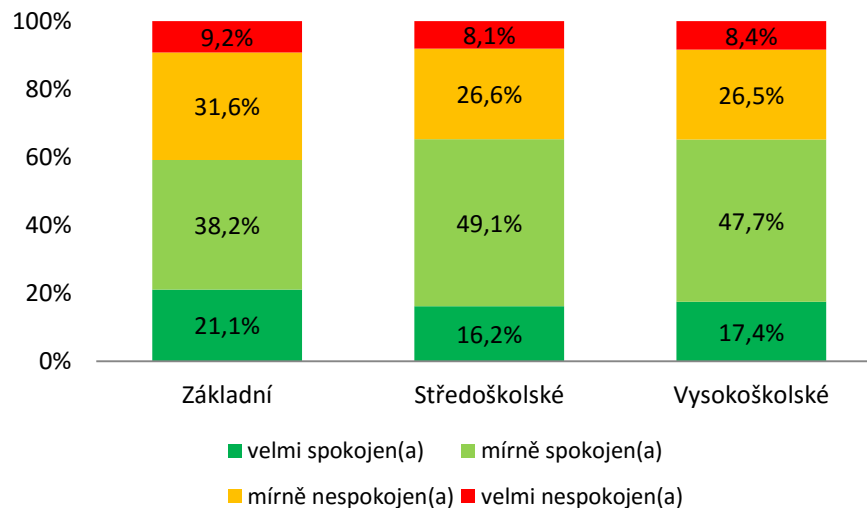

Spokojenost s místním společenstvím

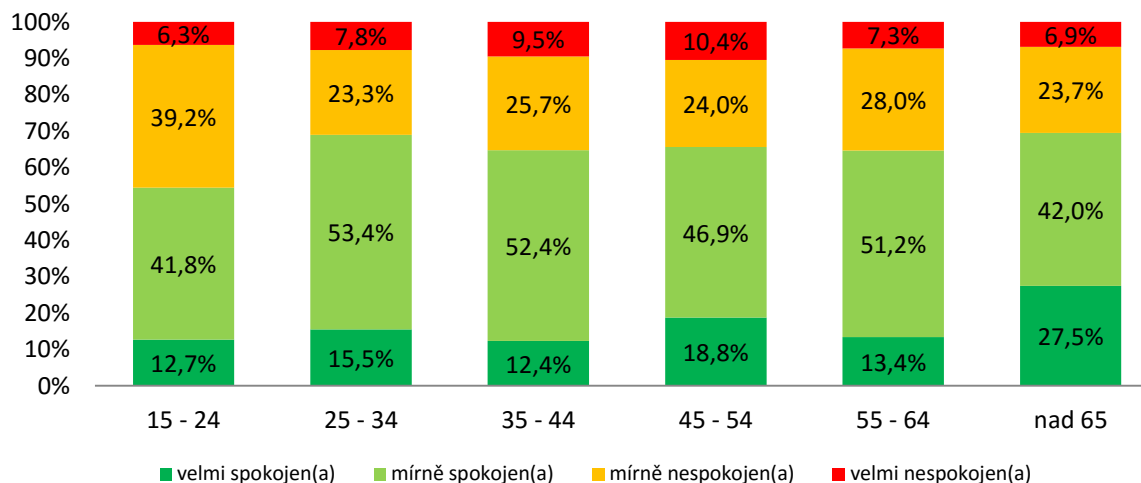
Spokojenost s místem, kde žijí či pracují vs. Pohlaví

Spokojenost s místem, kde žijí či pracují vs. Vzdělání

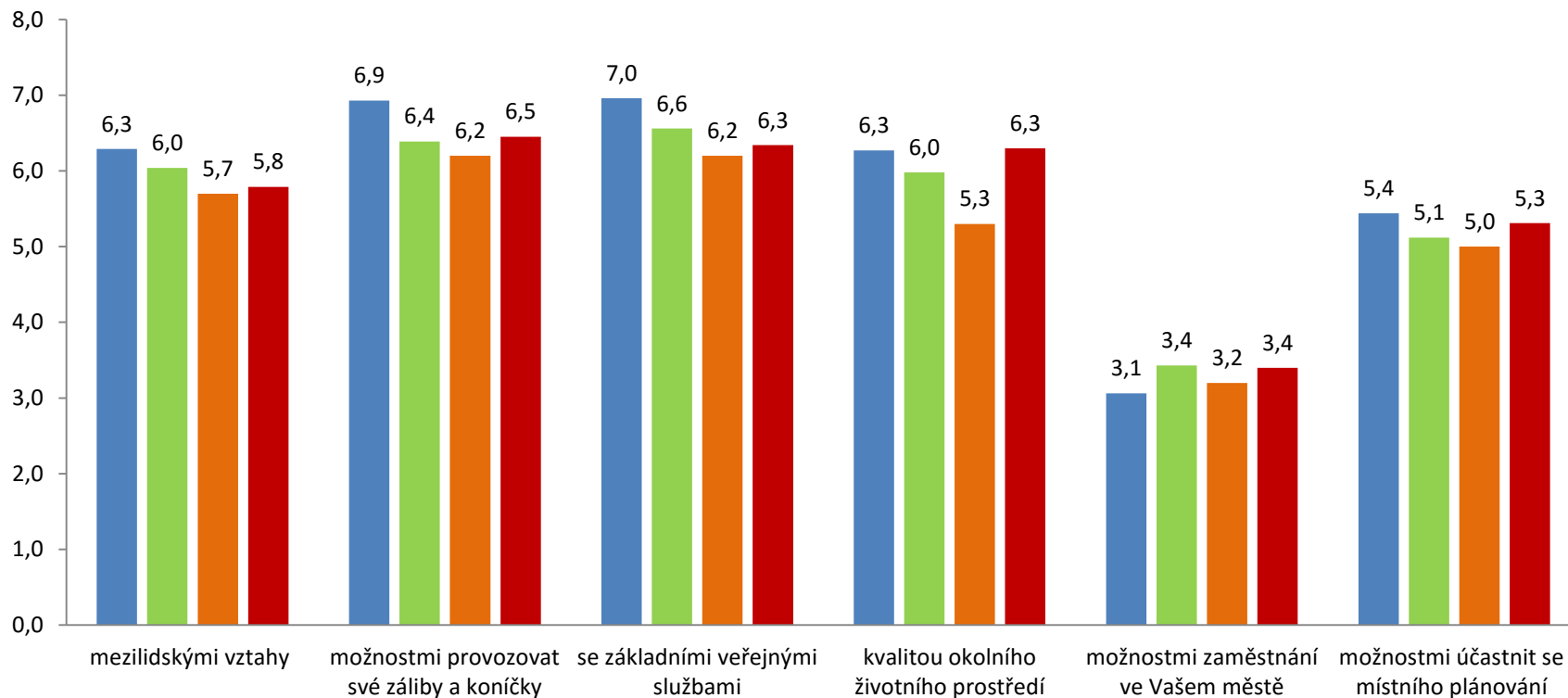
Spokojenost s místem, kde žijí či pracují vs. Věk

Spokojenost s místním společenstvím

Jak jste spokojen s:
(10 - nejvíce spokojen; 0 - nejméně spokojen)

■ 2004 ■ 2006 ■ 2009 ■ 2013

Uhlíková stopa města

(místní příspěvek ke globální změně klimatu)

Uhlíková stopa města Semily

Město Semily a změna klimatu
Podrobná inventura emisí CO₂ za rok 2010

Jak se počítá uhlíková stopa

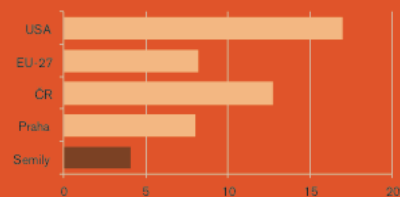
Základem výpočtu uhlíkové stopy je analýza spotřeby energie domácností, podniků, městského úřadu a dalších sektorů v rámci administrativního území města. Dále je pro výpočet zapotřebí získat údaje o všech druzích dopravy, o nakládání s odpady, o změnách ve využití území a zemědělské činnosti.

Dalším krokem je přepočítání všech vstupních hodnot na odpovídající emise skleníkových plynů pomocí oficiálních emisních faktorů. To jsou konstanty, které stanovují, jaké množství skleníkových plynů se uvolní z daného množství spotřebované

energie, paliva, tepla, vypuštěné odpadní vody, případně jaké množství souvisí se zástavbou zemědělské půdy. Emisní faktory jsou stanoveny pomocí vědeckých metod a oficiálně publikovány.

Výsledek je stanoven v ekvivalentech hlavního skleníkového plynu – oxidu uhličitého (CO₂). Uvádí se jednak v tunách za celé město, a také pro srovnání s ostatními v tunách vztážených na 1 obyvatele.

GRAF orientačního porovnání uhlíkové stopy Semil, hlavního města Prahy, České republiky, EU-27 a USA.

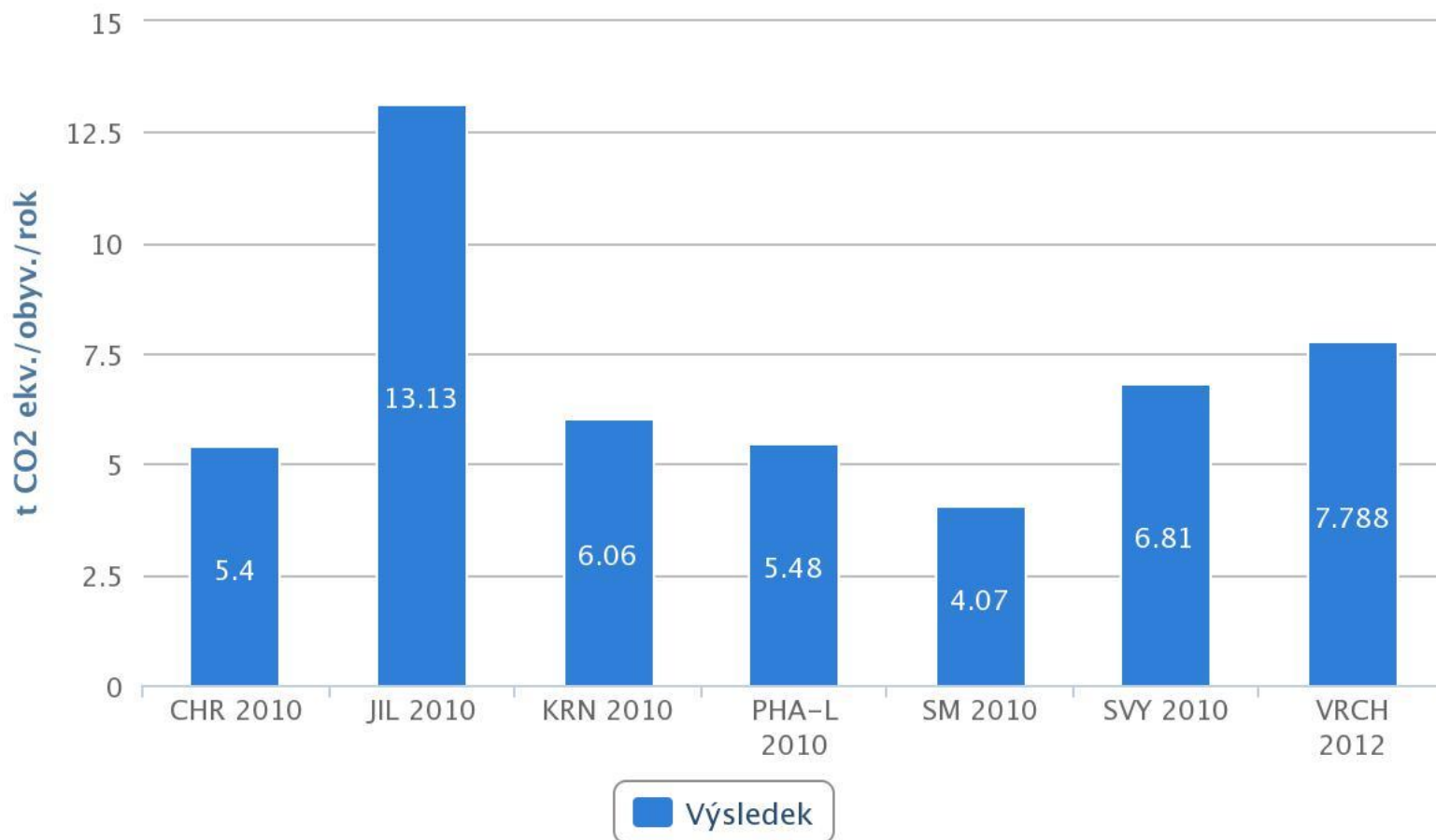
Uhlíková stopa města Semily je
35 597 t CO₂ ekv. celkem.

Uhlíková stopa města Semily je
4 074 t CO₂ ekv. na obyvatele.

Ze srovnání nete čítn závěry bez znalosti dalších souvislostí.
(Zdroje: TIMUR, Magistrát HMP, Český hydrometeorologický ústav, Eurostat, US CDIAC).

Uhlíková stopa města

Titulkový indikátor – produkce skleníkových plynů
ECI

Jak a proč?

Metoda:

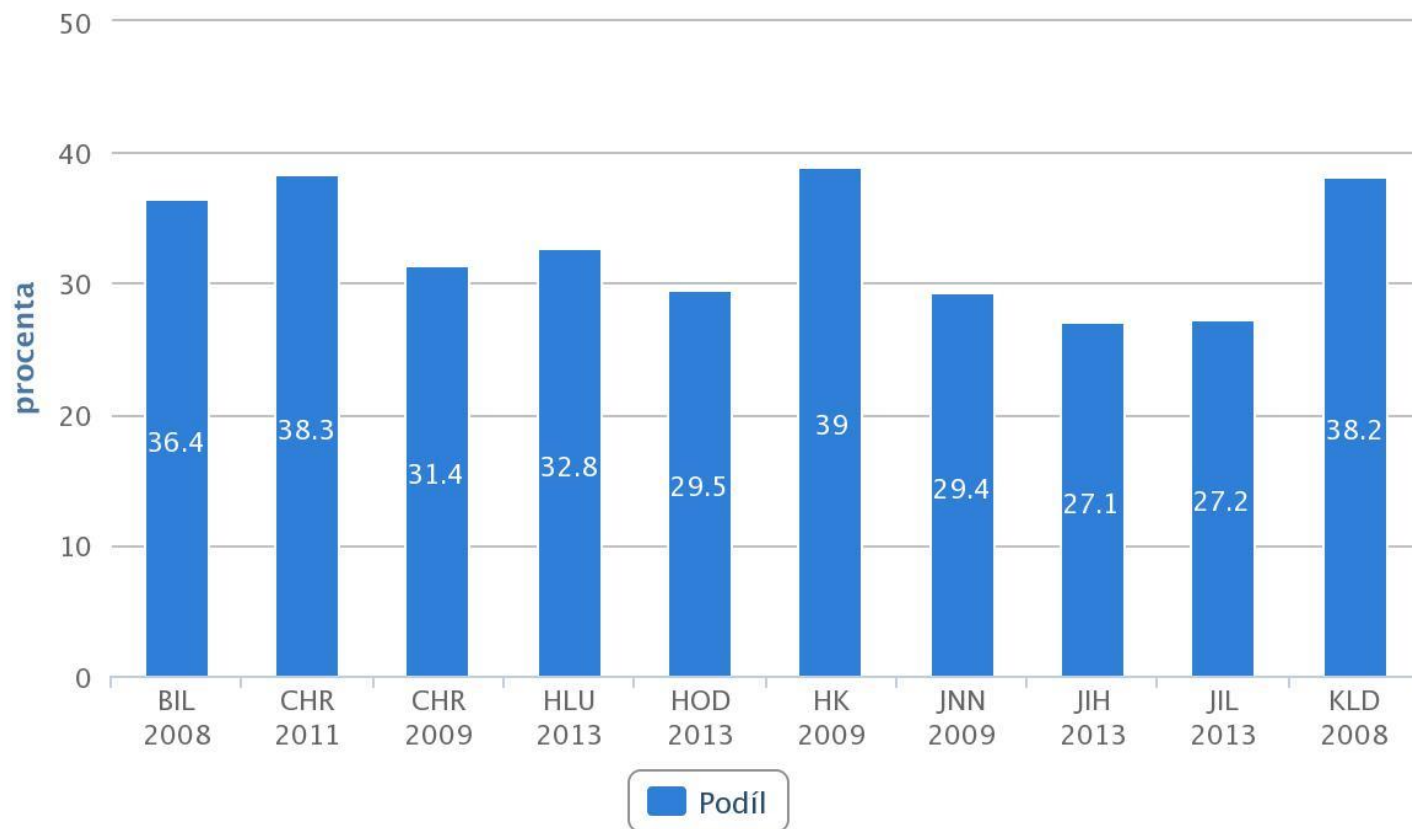
- × Stanovení emisí skleníkových plynů za město
- × Oblast energetiky, dopravy, odpadů a využití území
- × Metodika na www.uhlikovastopa.cz

Využití:

- × Plánování a financování opatření ke snižování emisí (**EU 2014+!**)
- × Pak primátorů a starostů
- × Prestiž, sledování vlivů úřadu, hodnocení vývoje
- × **Adaptační opatření**

Mobilita místní přeprava cestujících

Titulkový indikátor – Podíl cest osobními automobily
ECI

Jak a proč?

Metoda:

- × Standardizovaný dotazník- ideálně spolu se spokojeností
- × Obyvatelé města – cca 400 - 800 obyvatel
- × Cena: cca 30 - 50 tisíc Kč (dle metody a zpracování)

Využití:

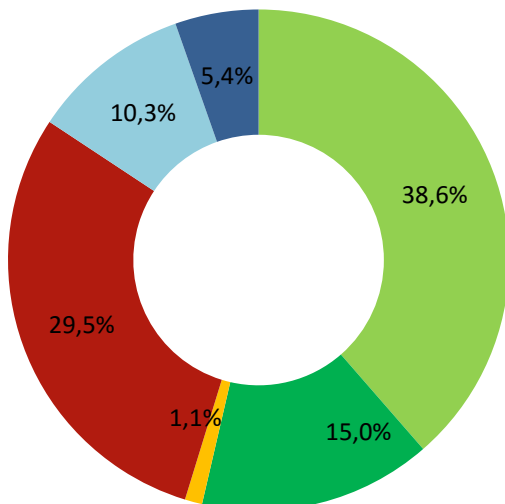
- × Zpětná vazba pro veřejnou správu – spokojenost s dopravou
- × Zkvalitnění veřejné dopravy, lepší plánování spojů, vyjíždka za prací
- × Možnost plánování cyklostezek
- × Podklad pro urbanistické a dopravní studie

Mobilita a místní přeprava obyvatel

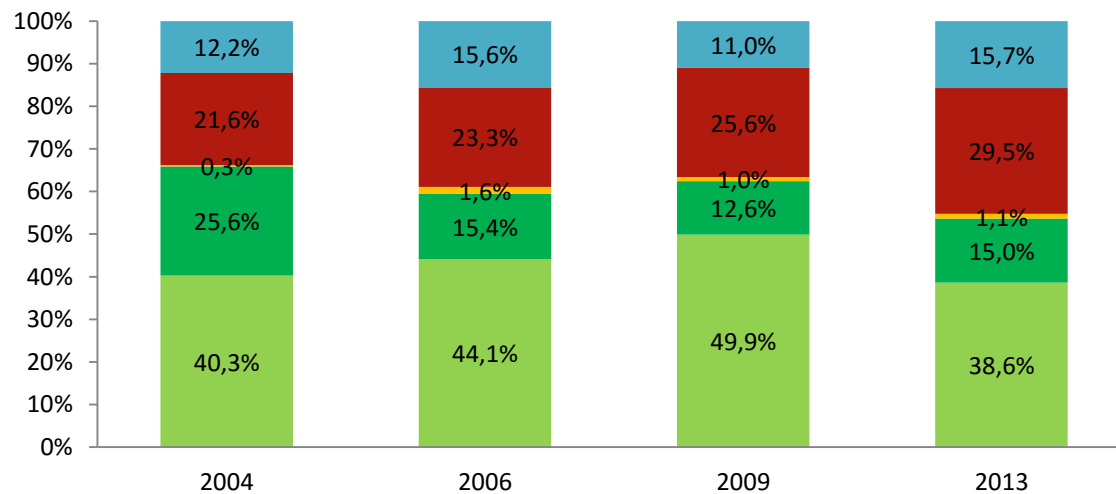
Způsob dopravy

■ Pěšky ■ Na kole ■ Na motocyklu
■ Autem, taxíkem ■ Autobusem ■ Vlákem

Způsob dopravy

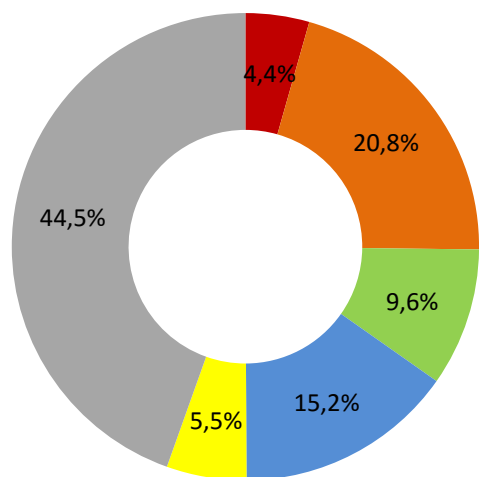
■ Pěšky ■ Na kole ■ Motocykl ■ Autem ■ Hromadná doprava

Mobilita a místní přeprava obyvatel

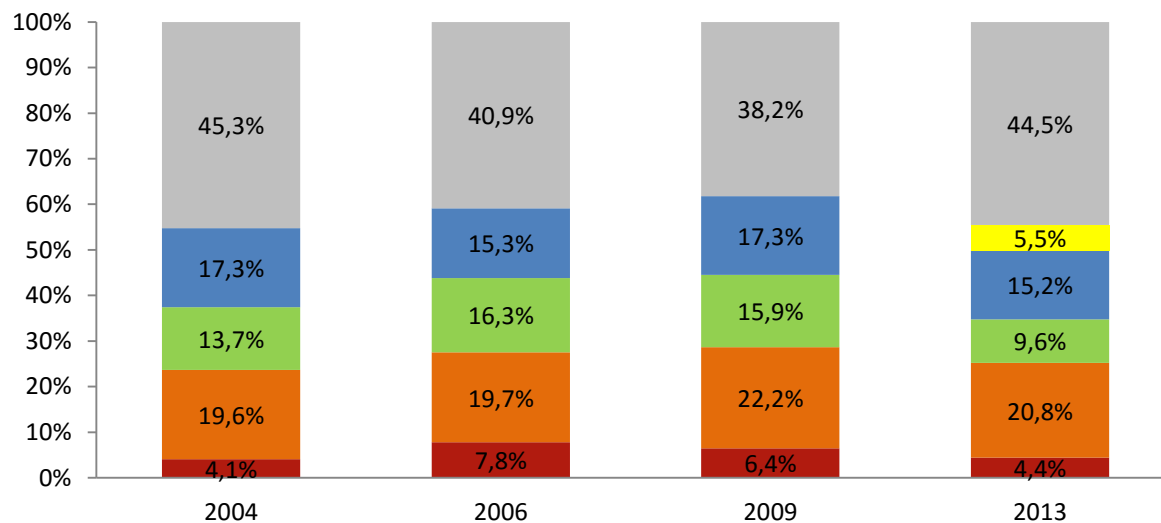
Důvod cesty

- Do školy
- Do práce
- Rekreace
- Nakupování
- K lékaři
- Zpáteční cesta

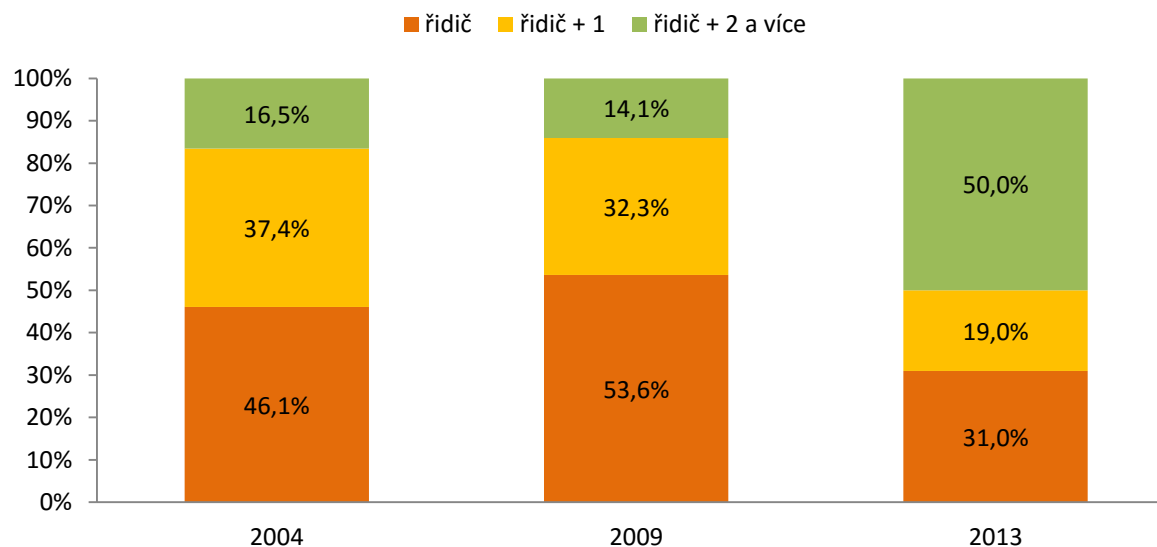
Důvod cesty

- Do školy
- Do práce
- Rekreace
- Nakupování
- K lékaři
- Zpáteční cesta

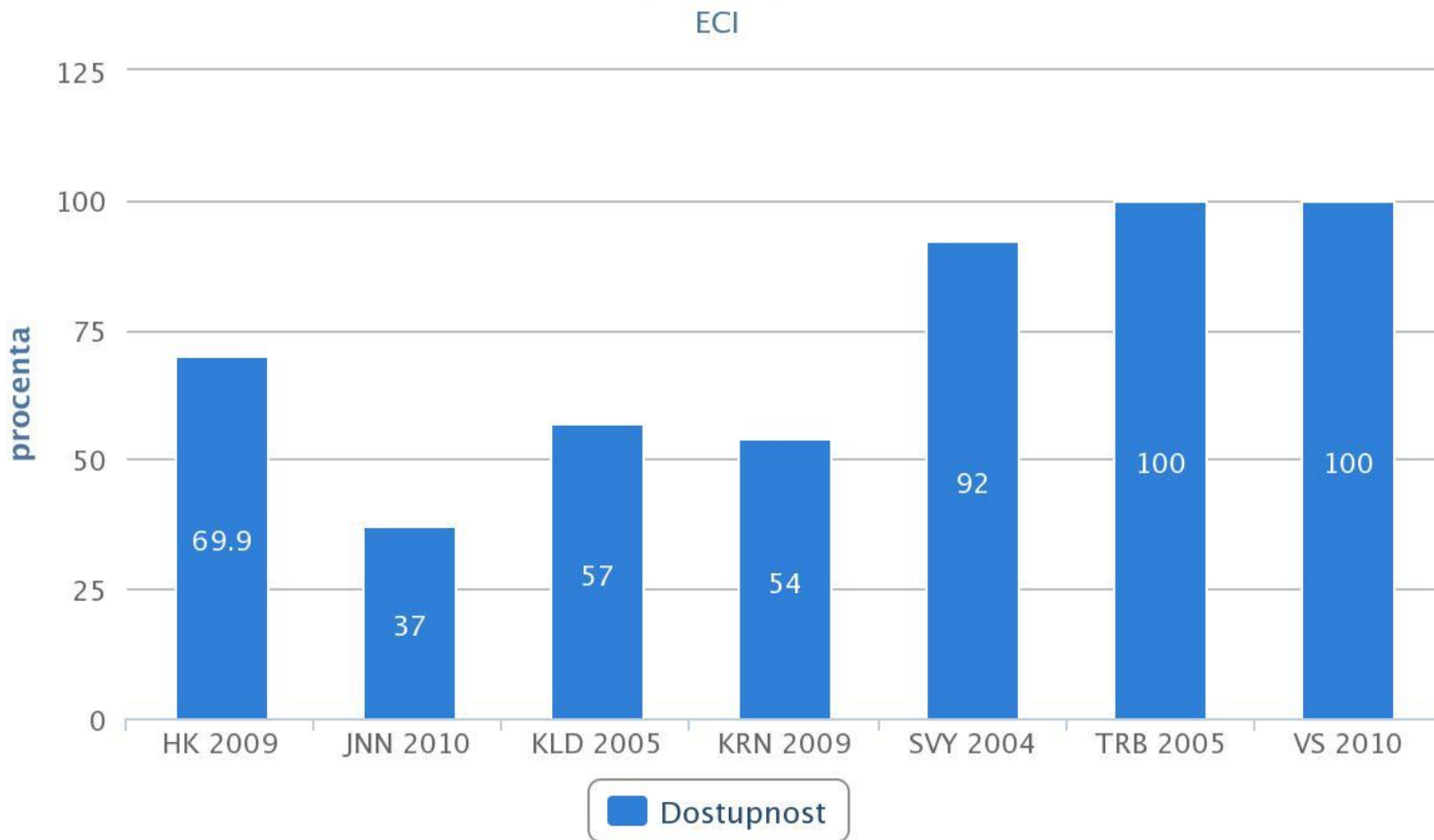
Mobilita a místní přeprava obyvatel

Počet osob v autě

Dostupnost veřejných prostranství a služeb

Titulkový indikátor – dostupnost veřejných prostranství (větších než 5000 m²)

Jak a proč?

Metoda:

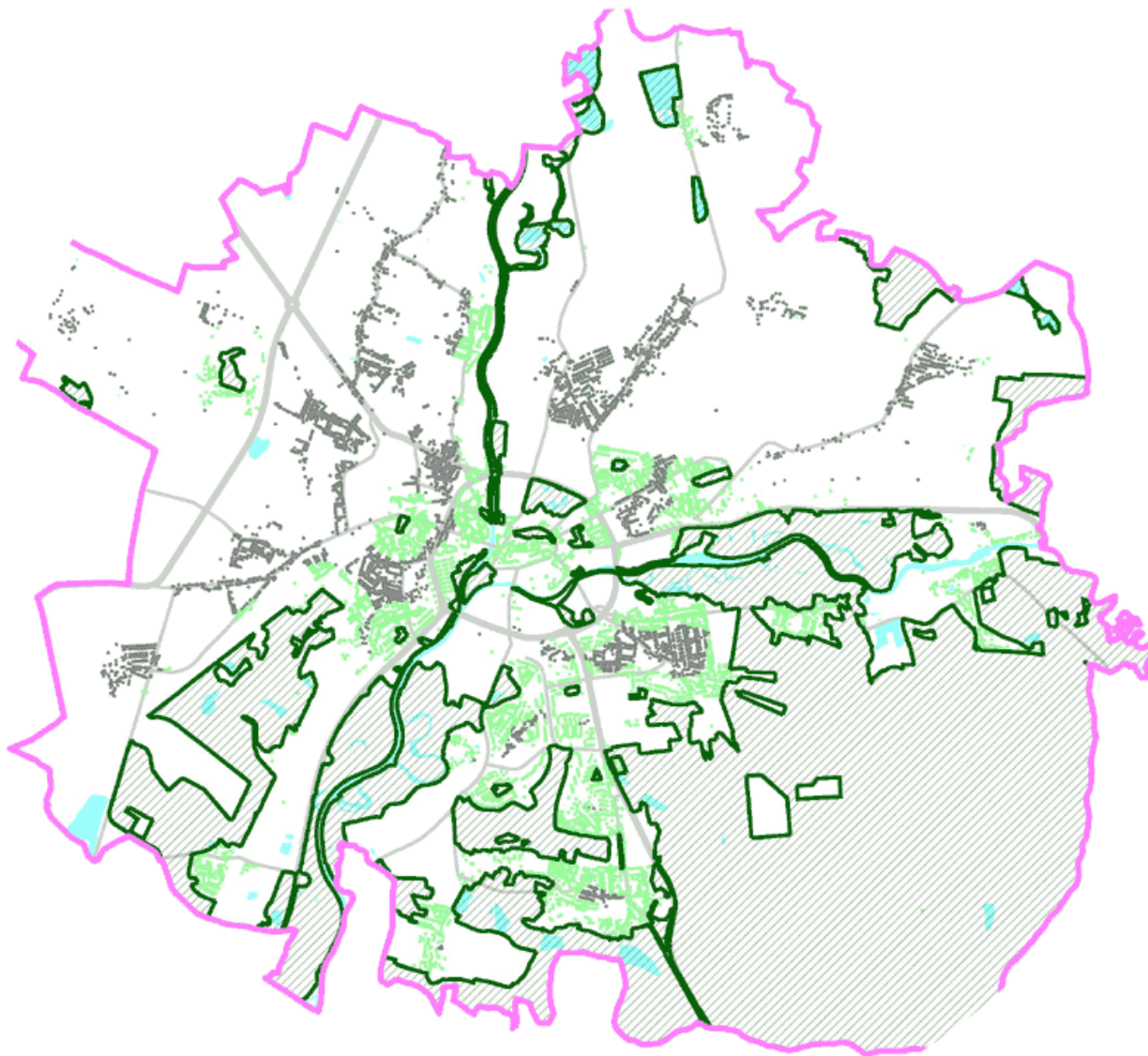
- Využití GIS či jiného systému
- Podíl obyvatel bydlících ve vzdálenosti 300 m

Využití:

- Ovlivnění a optimalizace dostupnosti základních služeb (recyklační nádoby, zastávky MHD, obchody, zdravotnická a školská zařízení)
- Podklad pro urbanistické a jiné studie

Dostupnost – Hradec Králové

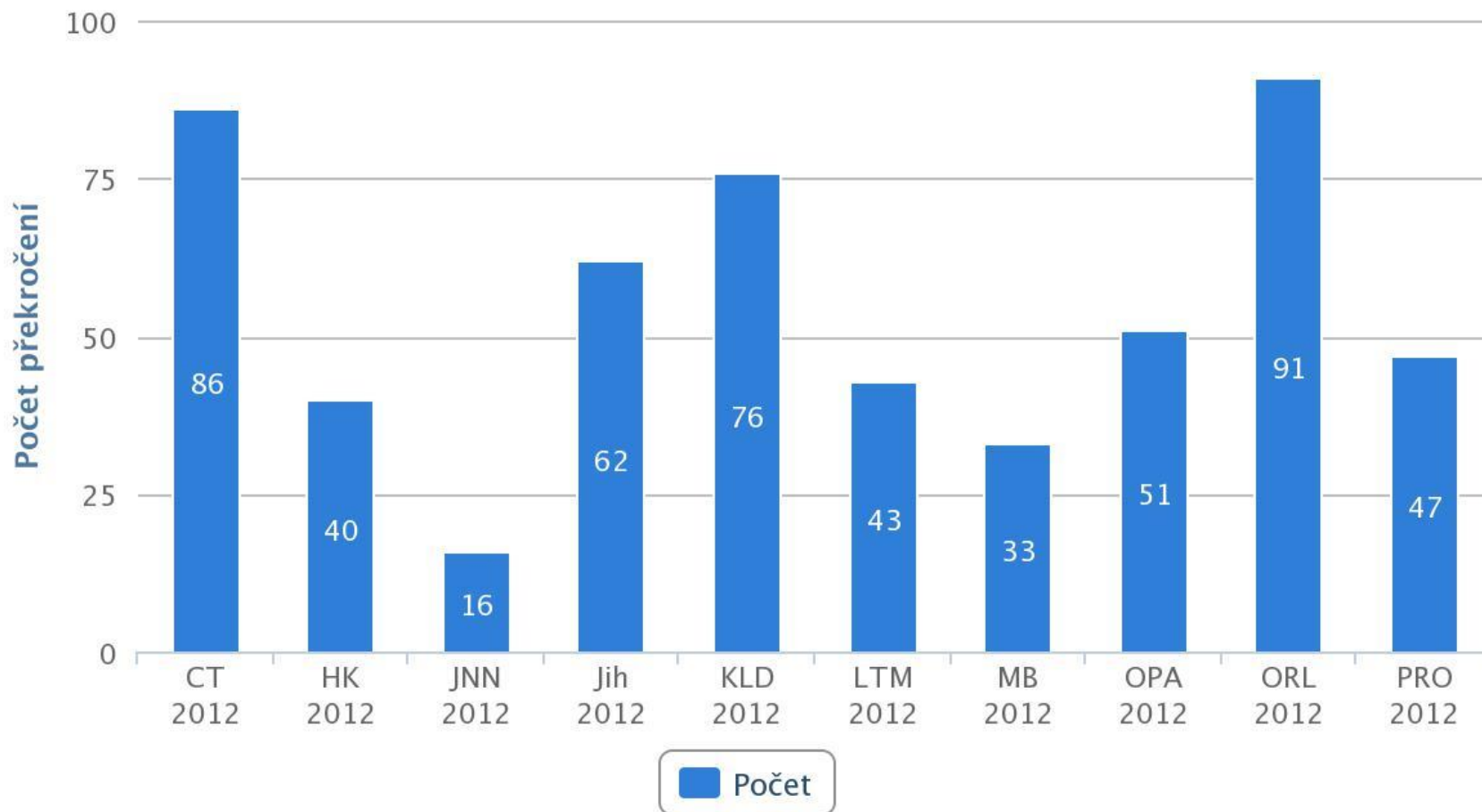

Kvalita místního ovzduší

Titulkový indikátor – Počet překročení denního imisního limitu pro PM10

ECI

Jak a proč?

Metoda:

- × Přítomnost automatizovaného imisního monitoringu
- × PM_{10} , O_3 , SO_2 , NO_x , CO
- × Zdroj: ČHMÚ a další organizace

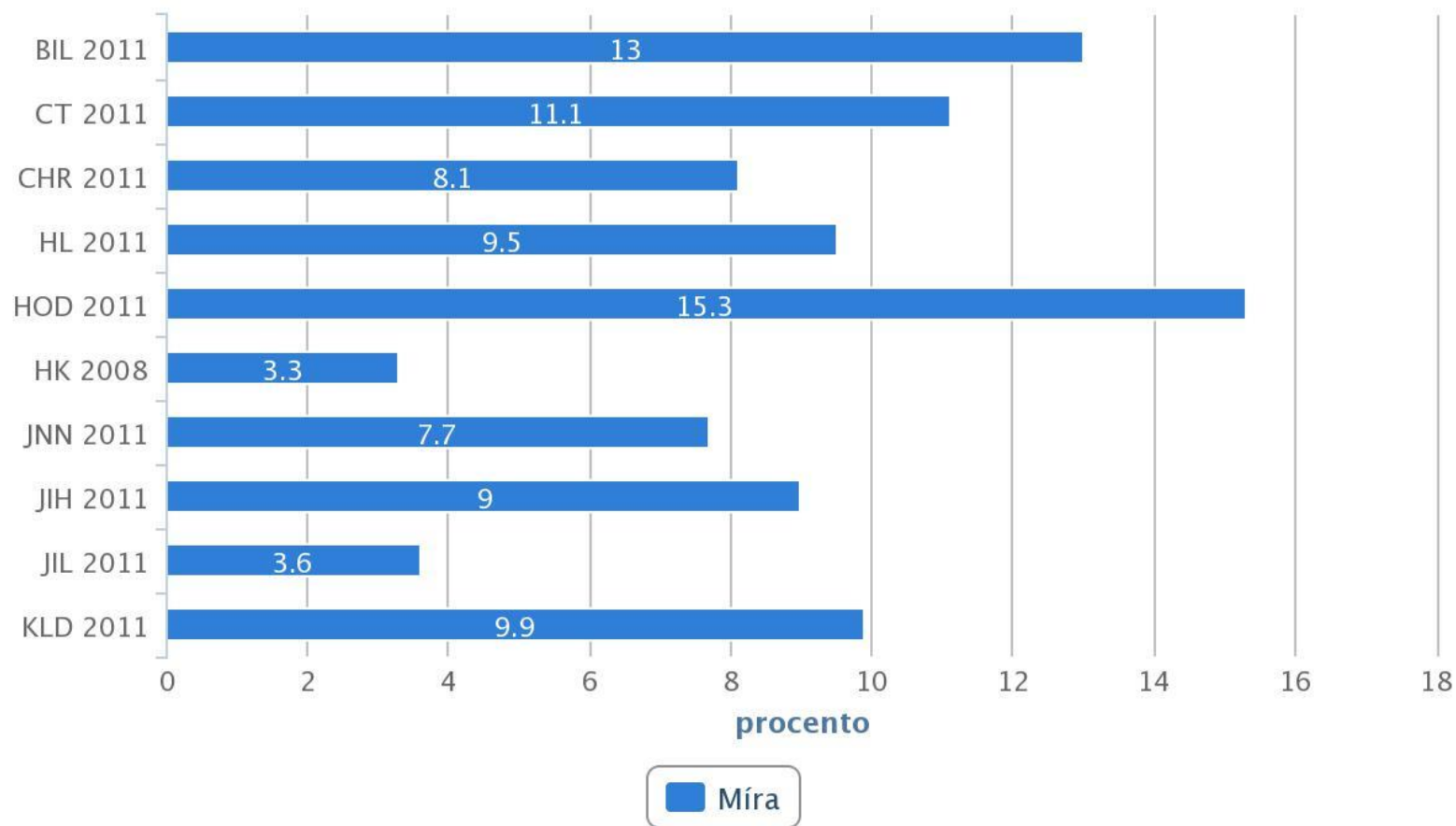
Využití:

- × Převedení „složitých“ výsledků na jednoduché
- × Informace o kvalitě místního ovzduší

Nezaměstnanost

Titulkový indikátor – Registrovaná míra nezaměstnanosti
ECI

Jak a proč?

Metoda:

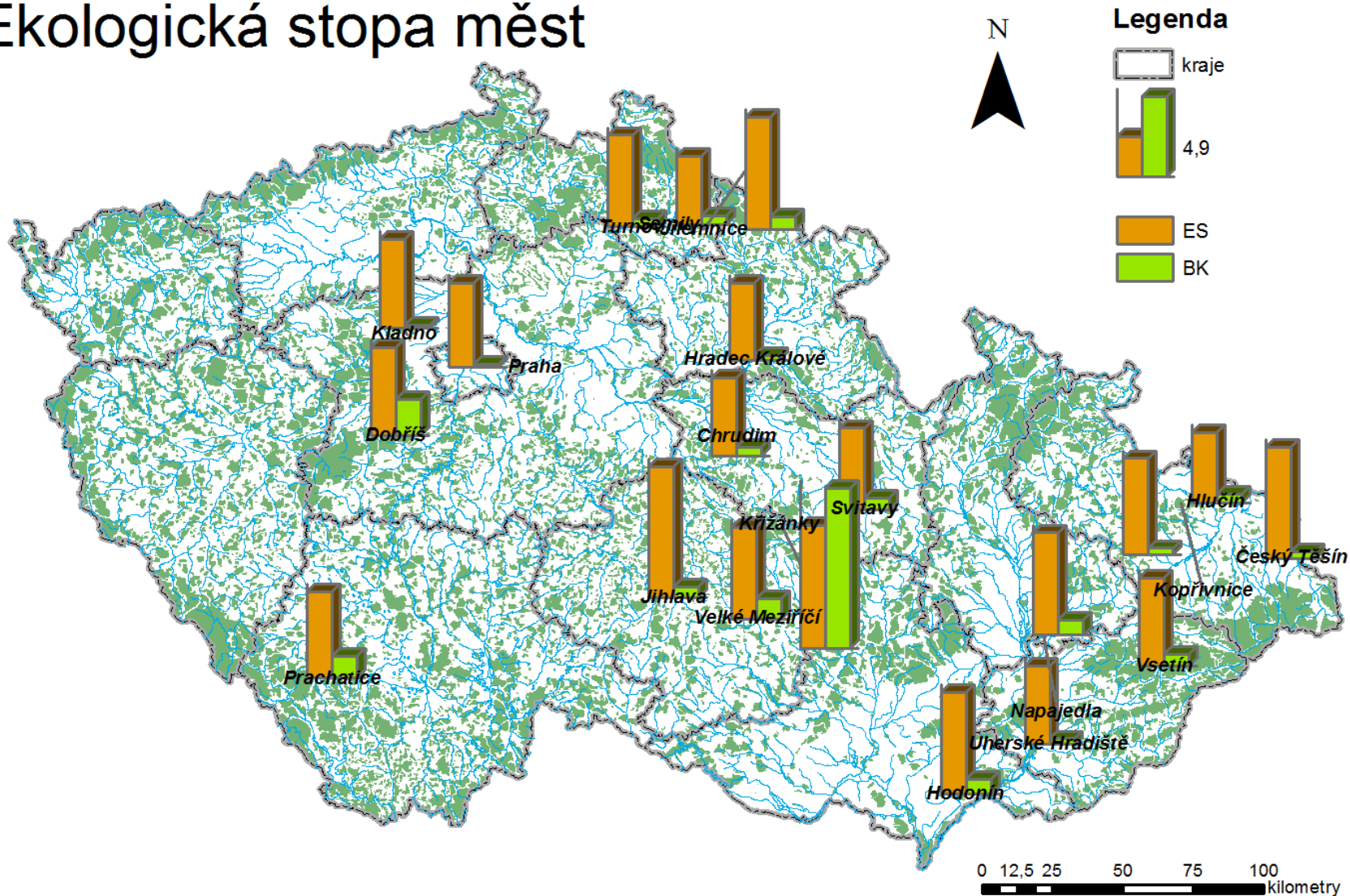
- × Zdroj dat Úřad práce
- × Plošné sledování na úrovni obcí
- × Klíčové z hlediska sociální i ekonomické stability

Využití:

- × Hodnocení vývoje v čase
- × Dlouhodobá nezaměstnanost, nezaměstnanost starších 50 let, žen, absolventů, nabídka pracovních míst

Ekologická stopa města

Ekologická stopa měst

Portál ES města

<http://www.ekostopa.cz/mesto>

Ekologická stopa města

[PŘIHLÁSIT](#)

[EKOSTOPA MĚSTA](#) | [ORIENTAČNÍ VÝPOČET](#) | [PODROBNÝ VÝPOČET](#) | [VÝPOČTY](#) | [KONTAKT](#)

Ekostopa města

Ekologická stopa města je komplexním ukazatelem environmentální udržitelnosti města. Převádí zdroje (např. elektrický proud, zemní plyn, benzin, stavební materiál, potraviny, dřevo, atd.) spotřebované obyvateli a institucemi sídlícími ve městě a odpady, které vytvoří, na odpovídající bioproduktivní plochy. Porovnává je se zdroji, které má město k dispozici – s jeho biokapacitou. Ekologickou stopu města lze stanovit pomocí [orientačního](#) nebo [podrobného](#) výpočtu.

Iniciativa Ekologická stopa českých měst

Jaké jsou výhody zapojení města?

Města zapojená do iniciativy získají možnost stanovení své ekologické stopy. Díky podpoře z MŽP a MŠMT je výpočet ekologické stopy v současné době nabízen zdarma prostřednictvím těchto internetových stránek.

Indikátor je využitelný pro porovnání s jinými městy z hlediska environmentální udržitelnosti i pro prezentaci města – signalizuje občanům a firmám moderní přístup ke komplexní ochraně prostředí. Výstup analýzy lze využít při marketingu města.

Jaké jsou požadavky na města?

Jediným požadavkem ze strany města je spolupráce na poskytnutí datových

Co je ekologická stopa

Ekologická stopa je souhrnným ukazatelem vlivu člověka (města, státu) na životní prostředí. Bývá též nazývána „zelené účetnictví“. Stanovuje, jaké množství přírodních zdrojů daná jednotka spotřebovává a kolik odpadů produkuje. Ekologická stopa převádí spotřebu zdrojů a produkci odpadů a odpovídající plochy produktivní země, které jsou nutné k jejich zajištění, resp. odstranění. To je strana poptávky zmíněného účetnictví. Stranou nabídky je souhrn produktivních ploch (např. orné půdy, lesů, luk či vodních ploch), které má člověk (město, stát) k dispozici. Souhrn produktivních ploch v globálním měřítku se označuje jako **biokapacita**. Porovnání ekologické stopy a biokapacity umožňuje zjistit, zda daná jednotka vytváří **ekologický přebytek** či **deficit**.

Představte si město jako velké zvíře. Jak velkou pastvinu potřebujeme, abychom toto zvíře uživil? **Plocha této pastviny je ekologická stopa.**

 [Connect with facebook](#)

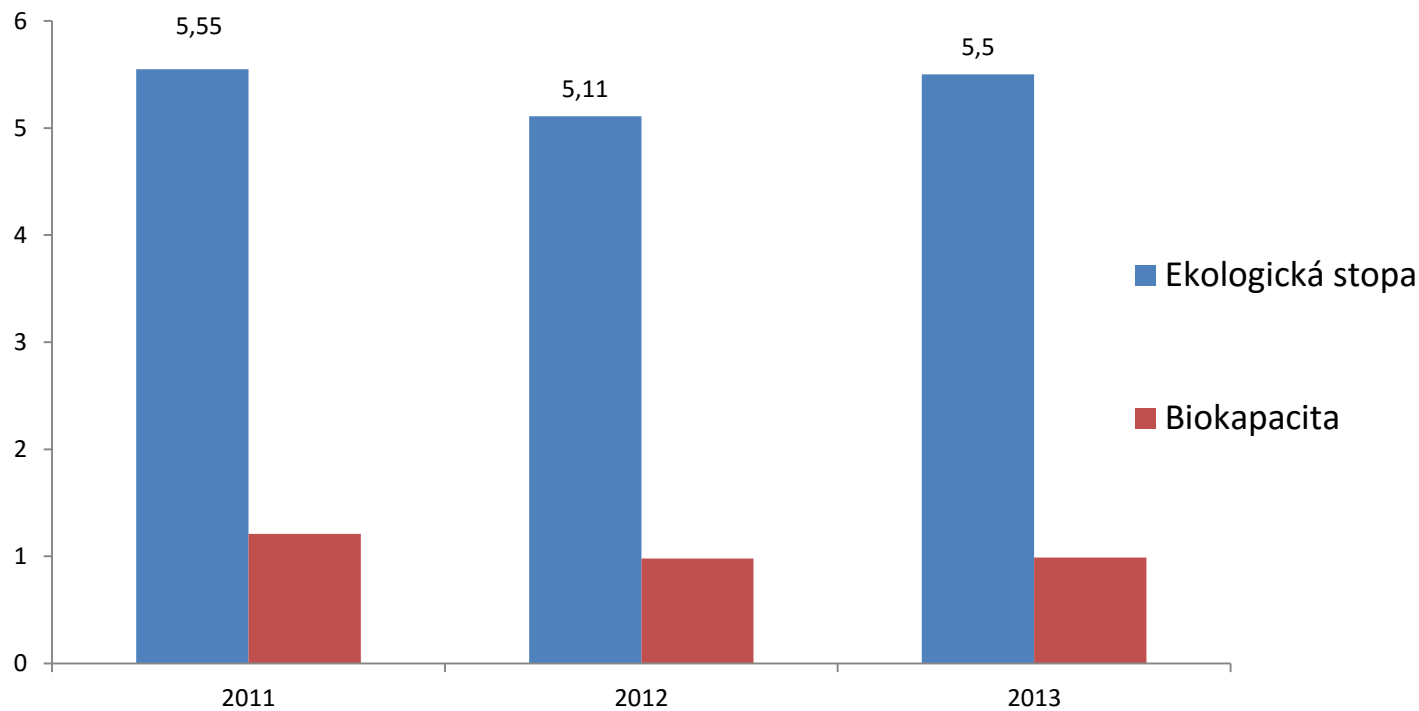

Hodnocení vývoje ES Kopřivnice – shrnutí

Hodnocený indikátor	Jednotka	Rok 2010	Rok 2012	Zhodnocení vývoje
Ekologická stopa města na obyvatele	gha/obyv.	5,9	5,7	↗
Biokapacita na obyvatele	gha/obyv.	6,3	6,0	↗
Poměr ES/biokapacita		14,3	12,4	↗
Deficit (rozdíl mezi ES a biokapacitou)	gha/obyv.	-5,5	-5,2	↗
ES - potraviny	gha/obyv.	1,25	1,25	nelze hodnotit
ES – spotřeba a výstavba	gha/obyv.	1,51	1,34	↗
ES - energie	gha/obyv.	2,73	2,63	↗
ES - doprava	gha/obyv.	0,41	0,49	↘
ES - odpady	gha/obyv.	-0,02	-0,02	→

Hodnocení vývoje a stanovení závazků

Příklad Velké Meziříčí – nezvyšovat ekologickou stopu, udržet biokapacitu do roku 2020

Místní Agenda 21 – plán jak UR dosáhnout na místní úrovni

či o něj alespoň usilovat

- udržitelnost!
- strategické plánování, monitoring
- účast veřejnosti
- spolupráce různých skupin
- nástroje – kritéria, **indikátory**, pracovní stoly, prezentace, školení, atd.
- <http://ma21.cenia.cz/>
- Pracovní skupina RVUR pro MA 21

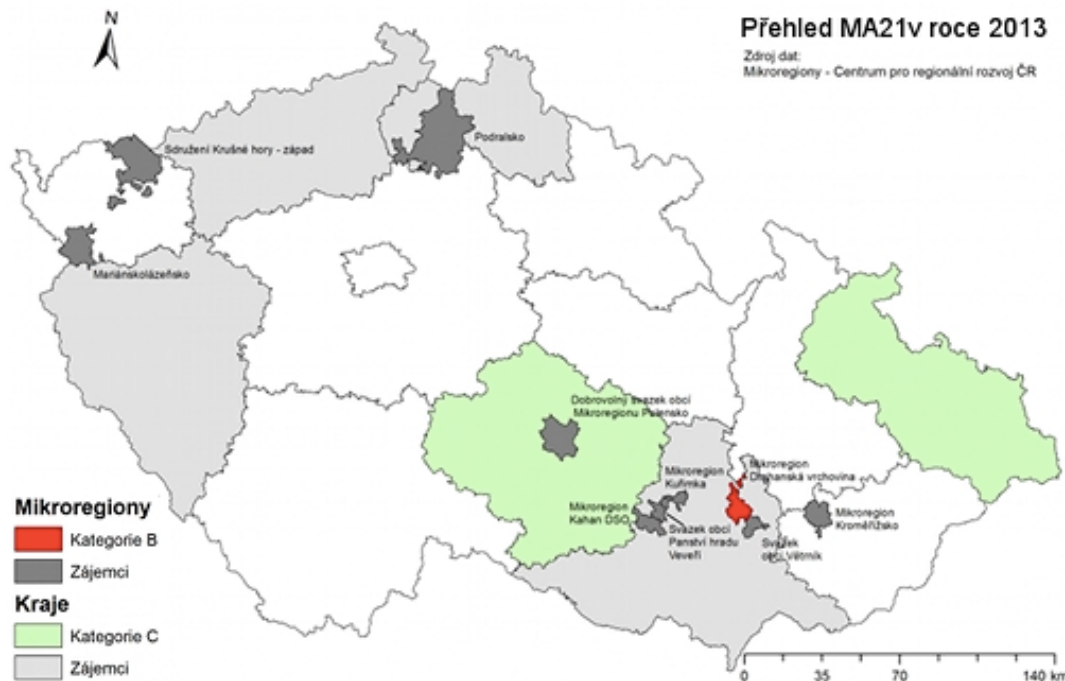
Databáze MA21 - vítejte na úvodní stránce

Mapy obcí a regionů za jednotlivé roky naleznete v sekci Databáze MA21 - prohlížení / Archiv.

Přehled nejúspěšnějších municipalit - držitelů kategorie "A" a "B" za rok 2013. Všem úspěšným municipalitám srdečně blahopřejeme.

Přehled MA21v roce 2013

Zdroj dat:
Mikroregiony - Centrum pro regionální rozvoj ČR

název municipality

Chrudim - "A"

Drahanská vrchovina - "B" (mikroregion)

Kopřivnice - "B" (***)

Křižánky - "B" (malá obec)

Litoměřice - "B" (***)

Vsetín - "B" (**)

 Aktuální statistika: k dnešnímu dni je celkový stav procesu MA21 následující:

kategorie	počet
kategorie A	1
kategorie B	5
kategorie C	39
kategorie D	23
zájemci	100
ostatní	32

Kritéria Místní Agenda 21 a indikátory

Kategorie B

- Kritérium 15 - Stanovení a sledování vlastních indikátorů MA 21
- Kritérium 16 – Sledování mezinárodně standardizovaných indikátorů UR

Kategorie „A“ Místní Agendy 21 a indikátory

- Audit udržitelného rozvoje - 10 oblastí
- **Klíčové** a ostatní indikátory –stovky indikátorů
- Včetně **ECI** – spokojenost, mobilita, ekologická stopa
- Ale i mnoho dalších – např. 3.2.1 *Podíl zboží s ekoznačkou*

Strategické plány a indikátory

Moderní strategický plán

- **Má vhodnou strukturu**
- Respektuje **principy UR**
- Je zpracován a realizován **za účasti veřejnosti a partnerů**
- Zpracování a realizace je **proces**

Vhodný strategický cíl (SMART)

- určitý
- měřitelný (stanoveny indikátory)
- odsouhlasený, přijatelný pro ty, jichž se týká
- realistický (z hlediska času, kapacity, možností)
- časově ohraničený
- ekonomicky proveditelný

Příklad

Strategický cíl:

Zajistit dostupnost, kvalitu a efektivitu sociálních a zdravotních služeb

Jaká opatření, jaké specifické cíle, jaké indikátory???

Co vše musím sledovat, aby byly naplněny strategické cíle???

Indikátory ve strategiích

Co nelze měřit, nelze řídit

- **Programové** – ke každému strategickému a specifickému cíli
- **Titulkové** – zastřešující sada kvality života do 15 - 20 ks.

Tvorba indikátorů strategie

Optimalizace a zefektivnění odpadového hospodářství

Současný stav = ?

Cílový stav = ?

Indikátor (programový) – materiálové využití odpadů, počet kontejnerů podle druhů odpadů, atd.

Indikátor (titulkový) – Celková produkce komunálního odpadu na obyv.

Tvorba indikátorů strategie

Posilování ekologické výchovy občanů

Současný stav = ?

Cílový stav = ?

Indikátor (programový) – informovanost občanů (průzkum), počet akcí EVVO....

Indikátor (titulkový) – ekologicky šetrné chování občanů (jak měřit?)

Závěr

- ✓ Indikátory udržitelnost obcím a místním společenstvím nezajistí, ale jsou výborným nástrojem
- ✓ V ČR je cca 30 měst a obcí, které je dobrovolně sledují
- ✓ Přibývá pozitivních příkladů (např. MAS).
- ✓ Jde o úspěšné a viditelné obce
- ✓ Přínosy převažují náklady

Děkuji za pozornost

RNDr. Viktor Třebický, Ph.D.

CI2, o.p.s.

E-mail: viktor.trebicky@ci2.co.cz

Tel. 777 697 388

